

Utmeldelser og sterke reaksjoner

Beskytterskapssaken

Det har blåst hardt rundt Norsk bibliotekforening etter at styret vedtok å avslutte kronprinsesse Mette-Marits beskytterskap. Vi har snakket med noen av dem som har engasjert seg sterkest, og bedt leder Helene Voldner om å utdype vedtaket.

Siste gang: Kronprinsesse Mette-Marit vinker til de fremmøtte under feiringen av Fredrikstad biblioteks 100 år 28. januar i år. Halvannen måned og et stort slipp av Epstein-filer senere, er hun ikke lenger Norsk bibliotekforenings høye beskytter. Foto: Javad Parsa

Eva Kylland

FRILANS FOTOJOURNALIST

PUBLISERT 27.03.2026 - 14:53 SIST OPPDATERT 27.03.2026 - 15:18

Hennes Kongelige Høyhet kronprinsesse Mette-Marits høye beskytterskap for Norsk bibliotekforening varte i ti år, fra 2016 og fram til 16. mars 2026, da styret vedtok å avslutte det.

Vedtaket ble gjort kjent dagen etter, under Norsk bibliotekforening sitt landsmøte i Molde 17. mars. Helene Voldner orienterte da salen og ba om innspill. Ingen av de rundt 100 delegatene valgte å ta ordet. Men i etterkant har reaksjonene vært mange og sterke, fra kommentarfelt i sosiale medier til lederartikler og redaksjonelle saker i alt fra NRK, VG og Aftenposten til Morgenbladet og Bok & bibliotek.

Så langt i mars i år har Norsk bibliotekforening mistet 40 medlemmer, mot 14 i samme periode i fjor. Antallet nye medlemmer i mars er 21, mot 2 i fjor.

Det er rimelig å anta at styrken i noen av reaksjonene kan ha blitt påvirket av at Bibliotekforeningens landsmøte sammenfalt tidsmessig med en orientering fra Slottet om at kronprinsessens helsetilstand var blitt dårligere, og at sluttprosedyren i rettssaken mot kronprinsessens sønn Marius Borg Høiby begynte dagen før. Det var da gått seks og en halv uke siden Epstein-filene ble sluppet.

– Lite tillitvekkende

– Et beskytterskap er ikke en jobb eller et oppdrag, men en formell og symbolsk rolle. Det er den vi har vurdert. I den rollen skal kronprinsessen speile de verdiene som Norsk bibliotekforening bygger på, sier Helene Voldner til Bok & bibliotek.

Avsluttet beskytterskap: Helene Voldner på talerstolen under landsmøtet i Norsk bibliotekforening tirsdag 17. mars 2026 da hun orienterte om at styret hadde bestemt å avslutte beskytterskapet fra kronprinsesse Mette-Marit og ba om kommentarer fra salen. Foto: Arne Olav Hageberg

Hun mener saken hadde sett annerledes ut hvis kongehuset hadde vist mer åpenhet underveis. Det handler om apparatet kronprinsessen har rundt seg.

– Håndteringen har dessverre vært lite tillitvekkende. Flere spørsmål står ubesvarte. Tilliten er satt på prøve, og det er bakgrunnen for bibliotekforeningens prinsipielle beslutning. Sånn saken står nå, er ikke beskytterskapet forenlig med vårt virke, forklarer Voldner.

– I forkant av det styret bestemte 16. mars, hadde vi en lang intern prosess som startet da Epstein-filene ble sluppet 30. januar, forteller Voldner.

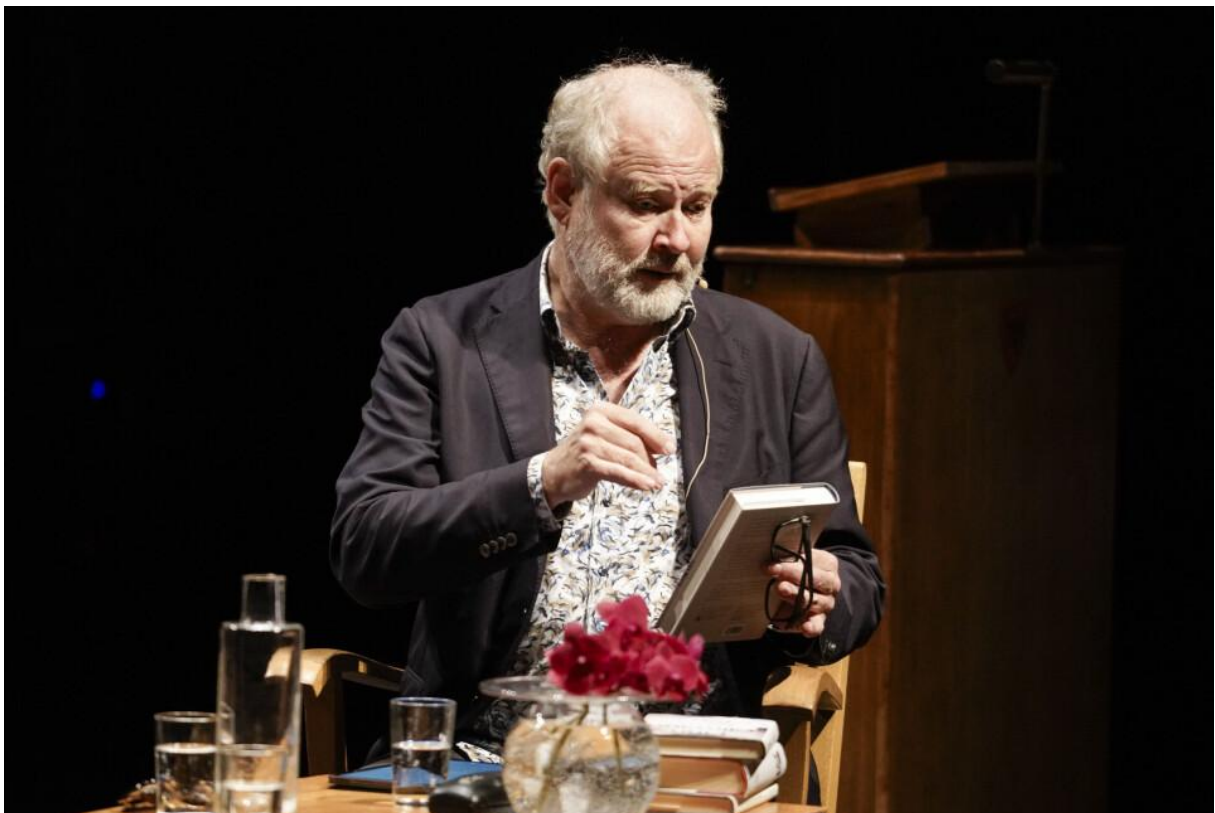
– Styret har hatt flere diskusjoner, og samtaler med tillitsvalgte.

Den 13. mars valgte styret å sette beskytterskapet på pause, noe som utløste mange reaksjoner. Ifølge Voldner sprikte meningene.

Hvilke verdier?

Alf van der Hagen, forfatter og tidligere redaktør i Morgenbladet, reagerte spontant ut fra det han selv kaller intuisjon og samvittighet. 17. mars skreiv han et innlegg på Facebook:

«Hadde jeg vært medlem av Norsk bibliotekforening, ville jeg meldt meg ut i dag. Og det på tross av at jeg elsker norske bibliotek og holder foredrag der stadig vekk.»

Med litteraturtoget: Alf van der Hagen i Elverum kulturhus 11. juni 2024, under et stopp på en turne med kronprinsesse Mette-Marits Litteraturtog sammen med Linn Ullmann, Niels Fredrik Dahl og kronprinsessen. Foto: Amanda Pedersen Giske / NTB

«Bøkene i norske bibliotek representerer jo hele spekteret av det menneskelige, inkludert våre fallgruver, feilvurderinger og dypeste anger. Men det hindrer ikke Bibliotekforeningen i å bryte med kronprinsesse Mette-Marit fordi ´de verdiene som har kommet til syne [i hennes kommunikasjon med Epstein] ikke er forenlige med de verdiene Norsk bibliotekforening står for´.

Hvilke verdier? Vi spør Helene Voldner.

– De viktigste verdiene som bibliotekene forvalter, er kunnskap og tilgang til informasjon. Verdiene vi bygger på, handler om åpenhet, sannhet, etterrettelighet og tillit til kilder. Vi føler et ansvar for å forvalte den tilliten overfor organisasjonen og i de rollene som vi blir assosiert med, sier Voldner.

Verdiene vi bygger på, handler om åpenhet, sannhet, etterrettelighet og tillit til kilder. Vi føler et ansvar for å forvalte den tilliten overfor organisasjonen og i de rollene som vi blir assosiert med.

Helene Voldner

Alf van der Hagen ser på styrets avgjørelse som umusikalsk og i strid med litteraturens implisitte forsvar for menneskelig svakhet.

– Kronprinsessen hadde allerede beklaget, og det var derfor forhastet at ikke bibliotekforeningen ventet på hennes utdypende forklaring, som kom få dager etter.

Meldte seg ut i protest samme dag

Evy Sisilie Bergum, pensjonert biblioteksjef i Molde og medlem i Norsk bibliotekforening siden 1977, meldte seg ut i protest 17. mars.

Kritisk: Evy Sisilie Bergum er tidligere biblioteksjef i Molde og en av dem som valgte å melde seg ut av Norsk bibliotekforening etter vedtaket om å takke nei til videre beskytterskap fra H.K.H. kronprinsesse Mette-Marit. Foto: Privat

– Jeg stoler på min intuitive reaksjon. Det formelle vedtaket var både faglig dårlig, støtende og umenneskelig. Kronprinsessen har vist stort engasjement, og dette trengte hun ikke nå. Jeg gikk umiddelbart i kampmodus, men ble også nedstemt, sier hun.

Det formelle vedtaket var både faglig dårlig, støtende og umenneskelig.

Evy Sisilie Bergum

– Bibliotekforeningen utøvde en konkret makt i forhold til den personen som ble rammet. I ettertid gir organisasjonens prioritering en bismak.

Til Romsdals Budstikke sa hun dagen etter: «Hvis de kommer med en kjempestor beklagelse, melder jeg meg inn igjen.» Hun håper styret tar et ekstraordinært møte og ombestemmer seg.

Bibliotekforeningens styre har forklart at de ønsket å ta en avgjørelse vedrørende kronprinsessens beskytterskap i tide til å kunne legge det frem for landsmøtet som ble avholdt i Molde 17. mars.

Dette blåser Bergum av.

Hun mener bibliotekforeningen har forhastet seg. De gaper for høyt og går utover sin rolle når de tar stilling i kronprinsesse Mette-Marits situasjon. Til Romsdals Budstikke uttaler hun: «Bibliotekforeningen har ikke så stor symbolkraft. De overdriver sin status.» Det foreningen først og fremst skal drive med, ifølge Bergum, er å styrke og utvikle bibliotekene, formidle litteratur og bidra til at folk leser.

– Jeg har vært aktiv i mye offentlig arbeid, men husker ikke noen gang å ha fått så mange støttende tilbakemeldinger som i denne saken, sier hun til Bok & bibliotek.

Hvorfor tok ingen ordet?

Alf van der Hagen lurte på hvorfor det ikke ble en debatt om beskytterskapet på landsmøtet.

– Mange av medlemmene i bibliotekforeningen har senere gitt uttrykk for at de følte seg overrumplet. Selv om det er i seneste laget, synes jeg det er bra at medlemmer har grepet ordet i ettertid.

Bibliotek er et sted der mennesker møtes. Det skal være trygt for både unge, dem som har vært utsatt for vold eller andre forsømmelser hjemmefra, papirløse og flyktninger. Noen mener at det å skille lag

med kronprinsessen kan være en måte å vise tydelig støtte til ofre for vold, overgrep og menneskehandel. Det tenker van der Hagen at er et gyldig, men ikke tungt nok argument.

– Vi er alle enige om at Epsteins groteske bruk og kast og misbruk av unge mennesker er det mest alvorlige og kriminelle i denne saken.

Van der Hagen anbefaler heller bibliotekene å vise konkret støtte til disse menneskene ved å ta opp relevante temaer på møter, seminarer og debatter.

Å avvikle beskytterskapet til kronprinsessen er den mest lettvinte løsningen. Det hjelper ingen av ofrene for menneskehandel.

Kronprinsessen har jo selv blitt lurt.

Alf van der Hagen

– Å avvikle beskytterskapet til kronprinsessen er den mest lettvinte løsningen, sier han. – Det hjelper ingen av ofrene for menneskehandel. Kronprinsessen har jo selv blitt lurt.

Blå Kors er blant organisasjonene som har valgt en annen løsning enn Norsk bibliotekforening. De avvirket situasjonen og bestemte seg etter at NRKs intervju med kronprinsparet ble vist 20. mars, for å fortsette samarbeidet med kronprinsesse Mette-Marit som sin høye beskytter. Alf van der Hagen leser på nettsiden deres: «Det at hun også har gjort dumme ting hun angre på, vil kunne være en ekstra støtte for mange.»

– Mellom oss, sier van der Hagen, – jeg er ikke veldig engasjert i prinsipielle spørsmål om monarki eller republikk. Men jeg har møtt kronprinsessen noen ganger i forbindelse med litteraturtoget. Og det

kan virkelig ikke være tvil om at hennes dedikasjon, kunnskap og lidenskap for skjønnlitteraturen er brennende og ekte. Kronprinsessens arbeid for litteraturen er for viktig til å gi det på båten på denne måten.

Står ved vedtaket

I Klassekampen 21. mars hadde Herbjørg Wassmo et «Åpent brev til Bibliotekforeningens styre». Forfatteren skreiv blant annet dette om kronprinsessen: «Hun er en slik som står opp for det hun brenner for. Og det er smittsomt. Hun får mennesker til å åpne seg og ta imot. Det er slike vi trenger. Det er slike Norsk bibliotekforening trenger. Derfor ba de henne være bøkens beskytter. Noe hun sa ja til.»

Sammen for litteraturen: Kronprinsesse Mette-Marit i samtale med forfatter Herbjørg Wassmo i Litteraturtoget på vei til den internasjonale bokmessen i Frankfurt i 2019. Foto: Heiko Junge / NTB

«Er dere ikke klar over at litteraturen er skapt av individuell ånd og råskap, skapt av forfattere som alltid vil gjøre som de vil, uansett hva

styret befaler. Kan dere ikke bare tenke litt. Inviter kronprinsessen inn igjen når hun får helse til det.»

«Tror dere virkelig at dette bringer ro i rekkene og flere glade lesere?» spurte Wassmo.

Helene Voldner er tydelig på at styrets avgjørelse om å takke nei til videre beskytterskap står ved lag. I løpet av ukene frem til avgjørelsen ble tatt, fikk foreningen veldig mange henvendelser fra både medlemmer og andre.

– De etterlyste at vi skulle ta aktiv stilling til saken, og flere var kritiske til at beskytterskapet ikke ble avvirket tidligere. Uansett hva vi som organisasjon gjør, så er jo det et aktivt valg. Nå står vi ved det som ble tatt, sier Voldner.

Kunne kommunisert mye bedre

– Vi har landsmøte annethvert år, det er vårt høyeste demokratiske organ. For oss var det riktig og viktig at spørsmålet om beskytterskapet ble løftet mens foreningen var samlet. Timingen handler om våre interne prosesser. Så det er grunnen til tidspunktet vi tok avgjørelsen. Det har vi ikke kommunisert tydelig nok, noe som er veldig synd. Vi tar det med oss, sier Voldner.

– Jeg synes det er leit med de mange sterke reaksjonene og følelsene som har kommet i ettertid. Dette er en sak som berører mange. Og jeg har stor forståelse for at folk reagerte på tidspunktet. Det var uheldig.

Hun mener de kunne gjort mye annerledes når det gjelder hvordan de formidlet avgjørelsen, og det tar foreningen med seg videre. Voldner holder frem at bibliotekforeningen setter pris på alt det

positive kronprinsessen har gjort og gjør ved å snakke opp litteratur og det å lese.

– Interessen hennes er åpenbart helt genuin og ektefølt. Vi anerkjenner at kronprinsesse Mette-Marit er i en krevende situasjon. Bibliotekforeningen ønsker henne alt godt, sier Helene Voldner og understreker at hun skulle ønske de hadde uttrykt dette klarere 17. mars.

– Styret har gjort jobben sin

Frode Bakken er en av dem som har gått ut offentlig med støtte til foreningens avgjørelse om å avslutte beskytterskapet.

– **Landsmøtet ble orientert:** Tidligere leder i Norsk bibliotekforening Frode Bakken er av dem som har gått ut og støttet både vedtaket og prosessen rundt avslutningen av Hennes Kongelige Høyhet kronprinsesse Mette-Marits høye beskytterskap. Foto: Privat

– Det avgjørende for bibliotekforeningen var om de fortsatt ønsket å ha kronprinsesse Mette-Marit som sin høye beskytter. Og der har styret tatt en beslutning, sier han.

NBFs styre har gjort jobben sin.

Frode Bakken

I et innlegg i Klassekampen den 20. mars skrev han blant annet: «NBFs medlemmer og ledelse (jeg har selv vært medlem siden 1971) må ha følt en betydelig uro over at saken ikke ble avklart og at foreningen dermed ville fortsette å være knyttet til kronprinsessen i Norge – som uansett redegjørelser i en skremmende grad har vært involvert i et grusomt miljø – et reaksjonært og kvinnefiendtlig og kriminelt miljø. Jeg har følt den samme uroen.»

– NBFs styre har gjort jobben sin, sier han til Bok & bibliotek.

– Etter kontakt med Slottet og gjentatte ønsker om å få en redegjørelse, har styret måttet gå videre. I denne perioden har NBF kunngjort at beskytterskapet er satt på vent. Styret tok en beslutning. Og landsmøtet ble orientert om vedtaket. Det ble åpnet for spørsmål eller kommentarer, men ingen ba om ordet for å kritisere eller støtte vedtaket. Alt i alt er det fullt mulig å si at styret under nåværende ledelse har opptrådt forbilledlig i den organisasjonsmessige tilnærmingen. Organisasjoner kan ikke leve uten klare vedtak fra den landsmøtevalgte ledelsen, sier Frode Bakken.

Da beslutningen om å anmode om beskytterskap kom i 2015, forelå det ingen høringsrunde før styrets vedtak, poengterer han.

DEBATTER I BOK & BIBLIOTEK

Det har også vært ordskifte om styrets avgjørelse på bokogbibliotek.no. Mariann Schjeide var NBF-leder da beskytterskapet ble opprettet. [I et innlegg publisert 24. mars](#) skriver hun at avgjørelsen kom på det verst tenkelige tidspunktet, og at foreningen burde ha dårlig samvittighet.

[I et tilsvarende 25. mars](#) støtter Jannicke Røgler styret og understreker at saklighet må veie tyngst i slike avgjørelser.

Heidi Hovemoen har også skrevet [et innlegg publisert 25. mars](#) der hun stiller spørsmål ved utmeldingene og etterlyser en grundigere debatt.